

ZIŅU IZLAIDUMS no ES narkotiku aģentūras Lisabonā

EMCDDA 2007. GADA ZIŅOJUMS — SVARĪGĀKIE FAKTI

ES narkotiku ziņojuma labās vēstis aptumšo ziņas par lielu pārdozēšanas gadījumu skaitu un kokaīna lietošanas pieaugumu

(22.11.2007, LISABONA **EMBARGO 10H00 CET**) Pēc vairāk nekā desmit gadus ilguša narkotiku lietošanas izplatības pieauguma pašlaik šķiet, ka situācija Eiropā kļūst stabilāka, vēsta **ES narkotiku aģentūra (EMCDDA)**. Fakti liecina ne vien par heroīna izplatības un narkotiku injicēšanas vispārēju samazināšanos – saskaņā ar jaunākajiem datiem pēc nepārtraukta pieauguma perioda pašlaik stabilizējas arī kaņepju lietošanas rādītāji. Tomēr labās vēstis aptumšo ziņas par lielu narkotiku izraisītu nāves gadījumu skaitu un kokaīna lietošanas pieaugumu. Šāds situācijas raksturojums izskan šodien, kad aģentūra Briselē laiž klajā **2007. gada ziņojumu par situāciju narkomānijas problēmas jomā Eiropā**.

- **Kaņepes:** lietošanas līmenis stabilizējas un kaņepju popularitāte jauniešu vidū mazinās. Taču satraukumu rada intensīva kaņepju lietošana — gandrīz 3 miljoni iedzīvotāju, iespējams, lieto kaņepes katru vai gandrīz katru dienu.
- **Kokaīns:** aplēses liecina par jaunu kokaīna lietošanas izplatības pieaugumu. Aptuveni 4,5 miljoni Eiropas iedzīvotāju atzīst, ka pēdējā gadā ir lietojuši kokaīnu. Eiropā atsavināts rekordliels kokaīna daudzums: 2005. gadā konfiscētas 107 tonnas kokaīna, par vairāk nekā 45% pārsniedzot 2004. gada rādītājus.
- **HIV:** kopējā situācija apmierinoša, tomēr 2005. gadā narkotiku injicētāju vidū no jauna atklātie 3 500 inficēšanās gadījumi neļauj zaudēt modrību. Ar HIV inficēti gandrīz 200 000 narkotiku injicētāju. „Eiropas slēptā epidēmija” jeb HCV infekcija skārusi gandrīz 1 miljonu iedzīvotāju.
- **Nāves gadījumi:** var gadīties, ka Eiropai neizdosies samazināt ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu skaitu, kā cerēts. Gadā no narkotiku pārdozēšanas mirst 7 000 līdz 8 000 cilvēku, un jaunākie dati liecina, ka šī situācija tuvākajā laikā var palikt nemainīga.

Kaņepju lietošanas līmenis stabilizējas un kaņepju popularitāte jauniešu vidū mazinās

Gandrīz ceturtdaļa visu ES pieaugušo jeb aptuveni 70 miljoni iedzīvotāju vecumā no 15–64 gadiem kādreiz ir pamēģinājuši kaņepes, un aptuveni 7% jeb 23 miljoni ir lietojuši kaņepes pēdējā gada laikā. Lai gan kaņepes joprojām ir Eiropā izplatītākā nelegālā narkotika un vēsturiski kaņepju izplatības līmenis ir augsts, dati par jaunākajām tendencēm ļauj raudzīties nākotnē ar „piesardzīgu optimismu”, vēsta ziņojums.

Jaunākie dati liecina, ka pēc strauja izplatības pieauguma 20. gadsimta 90. gados un pēc pieticīgāka pieauguma šā gadsimta sākumā, pašlaik kaņepju lietošanas līmenis stabilizējas vai krītas, īpaši augstas izplatības valstīs. Turklāt dažās dalībvalstīs ir vērojamas pazīmes, kas liecina, ka jaunākajās vecuma grupās kaņepju popularitāte mazinās.

Šāgada ziņojumā apkopotie dati liecina, ka kaņepes pēdējā gadā ir lietojuši vidēji 13% gados jaunu (15–34 gadus vecu) eiropiešu. Par augstākajiem rādītājiem ziņo **Spānija** (20%), **Čehija** (19,3%), **Francija** (16,7%), **Itālija** (16,5%) un **Apvienotā Karaliste** (16,3%) (tabula GPS-11, attēls GPS-4, valsts apsekojumu

dati). Jaunākie dati par tendencēm augstas izplatības valstīs liecina, ka **Spānijā** līmenis stabilizējas vai sāk kristies, bet **Čehijā, Francijā un Apvienotajā Karalistē** ir krities par aptuveni 3–4 procentu punktiem. Savukārt jaunākie dati no vidējas izplatības valstīm liecina par stabilizāciju **Dānijā un Nīderlandē** un izplatības mazināšanos **Vācijā**.

Apvienotās Karalistes gados jauno (16–24 gadus veco) kaņepju lietotāju vidū pēdējā gada lietošanas rādītāji laikposmā no 1998. līdz 2006. gadam ir sarukuši no 28,2% līdz 21,4%, liecinot, ka šajā valstī kaņepes jauniešu vidū zaudē popularitāti (attēls GPS-10). Un saskaņā ar Spānijas skolu apsekojuma rezultātiem pēdējā gada lietošanas rādītāji 14–18 gadus veco jauniešu vidū laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam ir sarukuši no 36,6% līdz 29,8%.

Lai gan kaņepju lietošanas līmenis gados jaunu pieaugušo vidū **Ungārijā, Slovākijā un Norvēģijā** joprojām turpina pieaugt, šis pieaugums lielākoties ir neliels un pēdējās aplēsēs kopumā mazāk izteikts. Izņēmums ir **Itālija**, kur kaņepju pēdējā gada lietošanas rādītāji šajā vecuma grupā laikposmā no 2003. līdz 2005. gadam ir pieauguši no 12,8% līdz 16,5% (attēls GPS-4).

Uzmanības centrā intensīva kaņepju lietošana

Kaņepes regulāri un intensīvi lieto salīdzinoši neliela kaņepju lietotāju daļa, tomēr absolūtais šādu personu skaits ir ievērojams, vēsta ziņojums. **EMCDDA** lēš, ka no tiem 70 miljoniem pieaugušo vecumā no 15–64 gadiem, kas kādreiz ir pamēģinājuši kaņepes, aptuveni piektdaļa (18%) ir lietojuši kaņepes pēdējā mēneša laikā — kopumā vairāk nekā 13 miljoni eiropiešu. Bet aptuveni 1% jeb aptuveni 3 miljoni Eiropas pieaugušo iedzīvotāju, iespējams, lieto kaņepes katru vai gandrīz katru dienu. Kopumā izplatības rādītāji ir augstāki jaunākās vecuma grupās, īpaši gados jaunu vīriešu vidū (attēls GPS-7).

EMCDDA priekšsēdētājs Marsels Reimens [Marcel Reimen] saka: „Kaņepju lietošanas izplatības līmenis vairs nepieaug, un tas mūs, protams, iepriecina, tomēr tagad pienācis laiks pievērst lielāku uzmanību intensīvai kaņepju lietošanai, lai uzlabotu Eiropā sastopamo ieviržu pārraudzību. Aģentūra jau strādā šajā virzienā — kopā ar dalībvalstīm norit darbs pie jaunām ziņošanas metodēm un precīzākām aplēsēm. Lai rastu piemērotus risinājumus un gūtu skaidrību par to, kādu kaitējumu Eiropā izplatītākās nelegālās narkotikas var nodarīt veselībai, vispirms jānoskaidro, kā un kādēļ kaņepju lietošana var kļūt problemātiska”.

Laikposmā no 1999. līdz 2005. gadam kaņepju ārstniecības pieprasījumu skaits Eiropā ir teju trīskāršojies, lai gan pašlaik izskatās, ka šī augšupejošā tendence stabilizējas. Šajā laikposmā jaunu kaņepju lietotāju ārstniecības pieprasījumu skaits ir pieaudzis no 15 439 līdz 43 677, un 2005. gadā vairāk nekā ceturtdaļa (29%) no visiem jaunajiem ārstniecības pieprasījumiem bija saistīti ar kaņepju lietošanas problēmām (attēls TDI-1, ii. daļa; 3. nodaļa, 4. attēls).

Joprojām nav skaidrs, cik lielā mērā ārstniecības pieprasījumu skaita pieauguma iemesls ir intensīvas kaņepju lietošanas pieaugums. Pacientu skaits var būt pieaudzis arī citu faktoru iespaidā, piemēram, tādēļ, ka vairāk pacientu ārstēties nosūta kriminālās justīcijas iestādes, ir pilnveidotas ziņošanas sistēmas un atvērtas jaunas, tieši kaņepju pacientiem domātas ārstniecības iestādes.

„Eiropas kaņepju situāciju sarežģīt arī tirgus faktori”, vēsta ziņojums. Pašlaik vairāk nekā puse ES dalībvalstu ziņo arī par pašmāju kaņepēm. Šādas mājas apstākļos audzētas kaņepes var būt ļoti iedarbīgas, bet īsāko piegādes ceļu dēļ salīdzinājumā ar ievestajām kaņepēm grūtāk izsekojamas un pārtveramas. Kaņepju tirgus izpēte būs viena no aģentūras 2008. gada prioritātēm.

Lai apmierinātu gadījuma rakstura, regulāru un intensīvu kaņepju lietotāju atšķirīgās vajadzības, Eiropā pašlaik parādās dažādi novatoriski ieviešanas pasākumi (lai gan ar šo jomu saistīta pētniecība joprojām notiek lielākoties Amerikā un Austrālijā). Tie ir, piemēram, Internet tīkla risinājumi, lai kaņepju lietotāji paši varētu veikt savu lietošanas ieviržu „auditu”, un mobilo tīklu pakalpojumi, lai informētu un sniegtu padomus. Pašlaik gandrīz puse ES dalībvalstu (13) ziņo par specializētām, problemātiskiem kaņepju lietotājiem domātām ārstniecības iestādēm.

Pēdējās aplēses liecina par jaunu kokaīna lietošanas pieaugumu

Šāgada precizētās **EMCDDA** aplēses liecina, ka pēdējā gadā kokaīnu ir lietojuši aptuveni 4,5 miljoni (15–64 gadus veco) eiropiešu, tātad daudz vairāk nekā **2006. gada ziņojumā** minētie 3,5 miljoni. Šāgada ziņojuma jaunie (Eiropas) dati liek apšaubīt pagājušā gada ziņojumā minēto apgalvojumu par vispārēju kokaīna lietošanas izplatības stabilizāciju, jo liecina par pretējo — kokaīna lietošanas vispārējā izplatība pieaug.

Lai gan valstu vidū valda lielas atšķirības, jaunie dati apstiprina, ka kokaīns ir Eiropā iecienītākā stimulējošā narkotiskā viela un otra izplatītākā nelegālā narkotiskā viela tūlīt aiz kaņepēm — kokaīns apsteidz gan ekstazī, gan amfetamīnus. **EMCDDA** lēš, ka kokaīnu kādreiz ir pamēģinājuši aptuveni 12 miljoni eiropiešu jeb 4% no visiem pieaugušajiem. Aptuveni 2 miljoni ir lietojuši kokaīnu pēdējā mēneša laikā — šis rādītājs vairāk nekā divreiz pārsniedz ekstazī lietotāju skaitu.

Pēdējā gada laikā kokaīna lietotāju skaits gados jaunu (15–34 gadus vecu) iedzīvotāju vidū ir pieaudzis lielākajā daļā valstu, kas ir sniegušas nesenu apsekojumu datus, lai gan visaugstākās izplatības valstīs — **Spānijā** un **Apvienotajā Karalistē** — pieaugums ir samērā neliels, liecinot par iespējamu tendences izlīdzināšanos. Par nepārprotamu pieaugumu ziņo **Dānija** un **Itālija** (5. nodaļa, 7. attēls).

Kokaīna ietekme uz sabiedrības veselību

Viens no rādītājiem, kas raksturo kokaīna lietošanas ietekmi uz sabiedrības veselību, ir kokaīna lietotāju ārstniecības pieprasījumu skaita pieaugums. No visiem 2005. gadā reģistrētajiem jaunajiem ārstniecības pieprasījumiem Eiropā teju ceturtdaļa (22%) ir saistīti ar kokaīnu: kopējais pacientu skaits sasniedz 33 027, salīdzinot ar 12 633 pacientiem 1999. gadā (attēls TDI-1, ii. daļa). Par proporcionāli lielu kokaīna lietotāju skaitu narkotisko un psihotropo vielu atkarības pacientu vidū ziņo **Spānija** un **Nīderlande**. Šajās valstīs ir reģistrēts arī Eiropā lielākais kokaīna lietotāju ārstniecības ziņojumu skaits.

Ziņojumā teikts, ka ārstniecības dienestiem jābūt gataviem apmierināt ļoti plaša pacientu loka vajadzības: pie kokaīna lietotājiem pieder gan sociāli integrēti indivīdi, kas lieto kokaīnu izklaides nolūkos kopā ar alkoholu vai citām narkotiskajām vielām, gan problemātiski opioīdu lietotāji, kas injicē kokaīnu kopā ar heroīnu, kā arī neliels skaits galēji marginalizētu kokaīna lietotāju. Eiropā 2005. gadā ir reģistrēti 400 ar kokaīna lietošanu saistīti nāves gadījumi. Tomēr, runājot par kokaīna lietošanas veselības seku apzināšanu, pašreizējās paziņošanas sistēmas bieži ir pārāk nepilnīgas. Šie jautājumi plašāk aplūkoti šāgada ziņojuma *īpašajā tēmā* „Kokaīna un kokaīna lietošana — pieaugoša sabiedrības veselības problēma” (skatīt preses apskatu).

Atsavināts rekordliels kokaīna daudzums

Arī citi rādītāji liecina par kokaīna lietošanas augšupejošu tendenci, „apstiprinot, ka kokaīna lietošana kļūst par arvien nopietnāku Eiropas narkotiku problēmu”, vēsta ziņojums. Laikposmā starp 2000. un 2005. gadu ir palielinājies gan atsavināšanas gadījumu skaits, gan atsavinātie kokaīna daudzumi. Saskaņā ar aplēsēm 2005. gadā Eiropā ir bijuši 70 000 atsavināšanas gadījumu, kuros konfiscētas 107 tonnas kokaīna, par vairāk nekā 45% pārsniedzot 2004. gada rādītājus.

Galvenais kokaīna ieviešanas punkts Eiropā joprojām ir **Ibērijas pussala**, un gan **Spānijā**, gan **Portugālē** ir ievērojami pieaudzis ne tikai kokaīna atsavināšanas gadījumu skaits, bet arī atsavinātie daudzumi. **Spānijā** ir reģistrēta aptuveni puse no visiem atsavināšanas gadījumiem un konfiscēta lielākā daļa no Eiropā pārtvertā kokaīna (2005. gadā konfiscētas 48,4 tonnas salīdzinājumā ar 33,1 tonnām 2004. gadā). Turklāt **Portugālē** ir apsteigusi **Nīderlandi** un kļuvusi par valsti ar otro lielāko pārtvertā kokaīna daudzumu (2005. gadā pārtverta 18,1 tonna salīdzinājumā ar 7,4 tonnām 2004. gadā) (tabula SZR-10).

Eiropā atsavinātais kokaīns lielākoties nāk taisnā ceļā no **Dienvidamerikas**, vai caur **Centrālameriku** un **Karību** jūras baseina valstīm, turklāt arvien biežāk tranzītam tiek izraudzītas **Rietumāfrikas** valstis. Atbildot uz jaunu nelegālās tirdzniecības ceļu parādīšanos, ES pilnveido dalībvalstu koordinācijas un sadarbības mehānismus. Kā piemēru var minēt 2007. gada septembrī Portugālē izveidoto septiņu ES dalībvalstu

(Spānijas, Īrijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes, Portugāles un Apvienotās Karalistes) sadarbības projektu — Narkotiku jūras ceļu izpēti un operatīvo centru (MAOC-N) — kurā iesaistīts arī Eiropols.

Visās Eiropas valstīs laikposmā no 2000. līdz 2005. gadam ir pieaudzis ar kokaīnu saistītu likumpārkāpumu skaits, izņemot **Vāciju**, kur šis rādītājs joprojām ir salīdzinoši stabils. ES vidēji tas šajā laikā ir pieaudzis par 62% (1. nodaļa, 1. attēls).

HIV: kopējā situācija apmierinoša, tomēr 2005. gadā no jauna inficējušies 3 500 intravenozo narkotiku lietotāji

HIV pārnesanas rādītāji intravenozo narkotiku lietotāju (IDU) vidū vairumā ES valstu 2005. gadā ir bijuši zemi. Šis iepriecinošās ainas kontekstā jāpiemin lielāka profilakses, ārstniecības un ļaunuma mazināšanas pasākumu pieejamība un dažās valstīs vērojamā narkotiku injicēšanas izplatības samazināšanās. Izskatās, ka paplašinot pakalpojumu pieejamību, lielā mērā ir izdevies izvairīties no Eiropā agrāk pieredzētajām HIV epidēmijām.

Saskaņā ar ziņojumu „situācija **Igaunijā, Latvijā un Lietuvā** joprojām raisa bažas, bet arī šeit jaunākie dati liecina par jaunu inficēšanās gadījumu skaita relatīvu samazinājumu”. Tā kā ir kritušies pārnesanas rādītāji, būtu jākrītās arī intravenozo narkotiku lietotāju kopējiem inficēšanās rādītājiem ⁽¹⁾, īpaši augstas izplatības reģionos (attēls INF-2). No tām valstīm, kuru dati ir pieejami, par augstākajiem HIV pārnesanas rādītājiem IDU vidū ziņo **Portugāle** (2005. gadā konstatēti aptuveni 850 jauni inficēšanās gadījumi).

Lai gan intravenoza narkotiku lietošana vairs nav galvenais HIV pārnesanas ceļš, **EMCDDA** lēš, ka 2005.gadā ES aptuveni 3 500 no jauna konstatētos gadījumos inficēšanās ar HIV tomēr ir narkotiku injicēšanas sekas. Vēsturiski šis rādītājs var likties zems, tomēr tas liecina par nopietnu sabiedrības veselības problēmu. No ziņojuma izriet, ka ES dzīvo no 100 000 līdz 200 000 ar HIV inficētu individu, kas kādreiz mūžā ir injicējuši narkotikas.

Tomēr hepatīta C vīruss (HCV) ES IDU vidū ir daudz biežāk sastopams nekā HIV un ir izplatīts daudz vienmērīgāk. **EMCDDA** lēš, ka ES dzīvo aptuveni 1 miljons ar HCV inficētu individu, kas kādreiz mūžā ir injicējuši narkotikas. Laikposmā no 2004. līdz 2005. gadam veiktos pētījumos ir atklājies kopumā augsts HCV izplatības līmenis, proti, lielākajā daļā (17) valstu vismaz vienā no apsekotajām injicētāju grupām inficēšanās rādītāji ir pārsnieguši 60%. Atšķirībā no HIV infekcijas novēršanā gūtajiem panākumiem HCV jeb „Eiropas slēptās epidēmijas” apkarošanā profilakses un ļaunuma mazināšanas pasākumi ir izrādījušies mazāk iedarbīgi.

Eiropai pagaidām neizdodas samazināt ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu skaitu

EMCDDA dati liecina, ka Eiropā pārdozēšana ir viens no galvenajiem gados jaunu cilvēku priekšlaicīgas nāves cēloņiem. Diemžēl jaunākie Eiropas dati liecina, ka narkotiku izraisītu nāves gadījumu skaits vēsturiski ir augsts un vairs nesamazinās, atgādinot politikas veidotājiem, ka šī problēma ir pelnījusi lielāku uzmanību (8. nodaļa, 13. attēls). Ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu skaita samazināšana ir viens no ES narkotiku rīcības plāna (2005.–2008. gadam) konkrētajiem mērķiem.

EMCDDA lēš, ka 2005. gadā **ES un Norvēģijā** ir bijuši 7 000 līdz 8 000 ar narkotiku, galvenokārt opioīdu lietošanu saistītu nāves gadījumu. Jaunākie rādītāji liecina, ka vairākās valstīs nāves gadījumu skaits ir palielinājies, turklāt **Grieķijā** (2003.–2005.g.), **Austrijā** (2002.–2005.g.), **Portugālē** (2003.–2005.g.) un **Somijā** (2002.–2004.g.) par vairāk nekā 30%.

Pēc dramatiska pieauguma 20. gadsimta 80. gados un 90. gadu sākumā, kam no 90. gadu beigām līdz 2000. gadam sekoja stabils pieaugums, ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu skaits **ES un Norvēģijā** bija sācis samazināties: 2001.gadā par 6%, 2002. gadā par 14% un 2003. gadā par 5% (8. nodaļa, 13. attēls). Tomēr iepriekšējā **Gada ziņojumā** tika konstatēts, ka laikposmā no 2000. līdz 2003. gadam vērojamā stabili lejupejošā tendence kļūst nestabila, un laikposmā no 2003. līdz 2004. gadam ir konstatēts neliels narkotiku izraisītu nāves gadījumu skaita pieaugums (tabula DRD-2, i. daļa).

Ja agrāk nāves gadījumu skaits visticamāk pieauga līdz ar heroīna lietošanas un injicēšanas izplatības pieaugumu, tad pašreizējo pieaugumu nevar attiecināt uz heroīna lietošanu, jo lielākajā daļā Eiropas valstu heroīna izplatības līmenis šķiet stabils. „Mums noteikti jānoskaidro, kādēļ joprojām ir tik daudz ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu”, uzsver **EMCDDA direktors Volfgangs Gocs** [Wolfgang Götz]. Starp riska faktoriem, kas veicina nāves gadījumu skaita pieaugumu, varētu būt lielāka vairāku narkotiku lietošanas izplatība opioīdu lietotāju vidū un vieglāk pieejams heroīns.

Aplēses liecina, ka 2006. gadā ir saražotas apmēram 6 610 tonnas opija, 92% no tām **Afganistānā**. Aplēstais potenciālais pasaules heroīna daudzums 2006. gadā ir bijis 606 tonnas salīdzinājumā ar 472 tonnām iepriekšējā gadā (UNODC, 2007). Lai gan rekordliels opija daudzums vēl neatspoguļojas Eiropas heroīna patēriņa rādītājos, šodien publicētajā ziņojumā izskan brīdinājums: „Afganistānā pieaugošā opija ražošana apdraud Eiropā vērojamās visumā stabilās vai lejupejošās heroīna lietošanas izplatības tendences noturību”.

Pētījumu rezultāti liecina, ka aizvītotā terapija samazina fatālas pārdozēšanas risku, tomēr katru gadu pienāk ziņas par nāves gadījumiem, kuru cēlonis ir aizvītojošo medikamentu ļaunprātīga lietošana. Ziņojot par narkotisko vielu izraisītiem nāves gadījumiem, vairākas valstis bieži piemin sintētiskā opioīda metadona un citu psihoaktīvu vielu klātbūtni. Šādu nāves gadījumu un to apstākļu izpēte var sniegt svarīgu informāciju un palīdzēt pilnveidot aizvītotā terapijas programmas un izstrādāt profilakses un ļaunuma mazināšanas pasākumus.

Ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu skaitu un mirstību var palīdzēt samazināt šādi pasākumi: labāka ārstniecības pieejamība, riska mazināšanas stratēģijas no cietuma atbrīvotiem narkotiku lietotājiem, pirmās palīdzības kursi, lai narkotiku lietotāji zinātu, kā rīkoties ārkārtas situācijās, ārstniecības personāla izglītošana par vairāku narkotisko vielu lietošanas risku un atbilstošu rīcību, sastopoties ar šo parādību. Tomēr ziņojumā ir atzīts: „Eiropā joprojām nav visaptverošas pārdozēšanas profilakses”.

Volfgangs Gocs saka: „Vairāk nekā 7 000 zaudētu dzīvību gadā nepārprotami liecina, ka ar pārdozēšanas profilaksi Eiropā kaut kas nav kārtībā. Mēs esam guvuši ievērojamus panākumus, samazinot HIV izplatību narkotiku lietotāju vidū. Tagad mums jārikojas tikpat enerģiski, lai samazinātu ar narkotiku lietošanu saistītu nāves gadījumu skaitu. Tas prasīs jauninājumus, apņēmību un skaidru koncepciju, un noteikti – politikas veidotāju gatavību ieguldīt līdzekļus pārdozēšanas profilakses programmās”.

Piezīmes: ziņojumā minētie dati attiecas uz 2005. gadu vai pēdējo gadu, par kuru ir pieejama informācija. Šajā ziņu izlaidumā izmantotie attēli un tabulas ir atrodamas ziņojumā vai *2007.gada statistikas biļetenā*. Informācija par/saites uz visiem ar *Gada ziņojumu* saistītajiem rezultātiem, pakalpojumiem un pasākumiem būs pieejamas: <http://www.emcdda.europa.eu/events/2007/annualreport.cfm>

(¹) Informāciju par inficēšanās rādītājiem skatīt <http://www.who.int/healthinfo/bod/en/index.html>